

Håp om demokrati? I februar går uganderne til stemmeurnene. Det er investert mye i informasjon om valget for å få folk til å stemme seg og stemme. Få mener andre kandidater enn sittende president Museveni har sjanse til å kapre presidenttittelen.

Over ett år er gått siden politikerens David Bahahi la frem det kontroversielle lovforslaget som i visse tilfeller åpner for dødsstraff mot homofili i Uganda. Selv om «The Anti-Homosexual Bill», etter sterkt internasjonalt press, foreløpig er lagt på is,

er det fortsatt uklart hvorvidt forslaget faktisk kommer til å gå gjennom.

ASTRID SCHAU-LARSEN
MORVARY SAMARE
Frilansskribenter

Lokal taushet om omstridt lovforslag.

«Bibelen sier tydelig at man ikke skal drepe. Derfor blir jeg forvirret når jeg ser pastorer som marsjerer i gatene og støtter forslaget som vil dømme homofile til døden.»

Butikkmedarbeideren Ben Okino, er mot homofili, men støtter ikke det omstridte lovforslaget

USA-linket. Uganda og USA har de siste åtte årene hatt en nær politisk relasjon, og opphavet til det kontroversielle lovforslaget mot homofili har diverse linker til USA.

Mannen bak forslaget, David Bahati, er medlem av den kristne organisasjonen *The Fellowship* som har sterke relasjoner til den amerikanske politiske eliten. I fjor valgte Barack Obama å delta på det årlige frokostmøtet arrangert av den kristne organisasjonen, hvor han markerte sin motstand mot det ugandiske lovforslaget ved å referere til det som «avskyelig». Ugandas nåværende president, Yoweri Museveni, har nå bedt medlemmene i parlamentet om å trå forsiktig, og lovforslaget er foreløpig lagt på is.

Parlamentsvalg. Denne måneden går innbyggerne i Uganda til stemmeurnene for å velge ny president og nasjonalforsamling, og det er denne begivenheten landets politikere og media har viet mest oppmerksomhet det siste året.

«Internasjonal presse har viet mye spalteplass til det kontroversielle lovforslaget, men her i landet har interessen fra media vært forholdsvis lav», forteller menneskerettighetsadvokaten Diana Otim som jobber på kontoret til *The Human Rights Commission* i hovedstaden Kampala. «Forslaget har en lang vei å gå for at det skal bli ny lov, og den prosessen er ikke engang påbegynt.»

Otim forteller om en studie som viser at 90 prosent av Kampalas befolkning mener at homofili er feil og ikke bør eksistere, men langt fra alle er enige i lovforslaget. Ben Okino jobber i en kopibutikk i Jinja, Ugandas nest største by. Han mener at Bibelen burde utgjøre grunnlaget for hvordan man skal bygge et lovsystem, men dødsstraff er han imot: «Bibelen sier tydelig at man ikke skal drepe. Derfor blir jeg forvirret når jeg ser pastorer som marsjerer i gatene og støtter forslaget som vil dømme homofile til døden.»

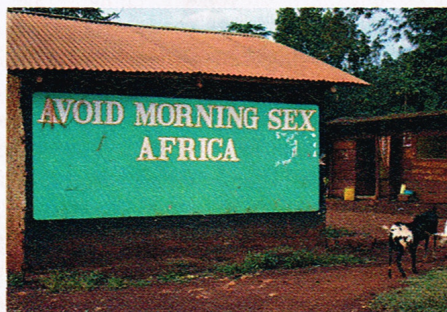
Kristendom i Uganda. Helt siden de britiske misjonærene kom til Uganda i 1877, har kristendommen gradvis økt i popularitet og festet et sterkt grep om landets kultur.

De seneste 20 årene har spesielt den såkalte *Born Again*-bevegelsen blitt mer utbredt – blant annet på grunn av sterk støtte fra USA – og er i dag den kristne retningen som vokser raskest i landet.

Born Again-tilhengerne mener at hele befolkningen bør døpes i Jesu navn. Målet er at den nåværende generasjonen av unge ugandere skal ta avstand fra tidligere generasjoners umoralske handlinger, og på den måten redde Uganda fra både fattigdom, korrupsjon, sykdommer og ikke minst umoralske verdier. Menneskerettighetsadvokaten Diana Otim mener disse religiøse kreftene delvis forklarer hvorfor antihomofili-lovforslaget har kommet akkurat nå:

«Uganda er et kristent og konservativt land. Etter at et fåtall homofile begynte å kjempe for like rettigheter, har både lokale og internasjonale religiøse krefter tatt til motmæle.»

Kristendommens rolle i politikken. Den kristne innflytelsen fra USA har vært omfattende på mange plan. Det ugandiske presidentparet bisto begge i utformingen av Bush-regjeringens omfattende hiv/aids-initiativ. Både George W. Bush og Janet Museveni er uttalte *Born Again*-kristne, og Bush-regjeringen har i senere tid fått internasjonal kritikk for å drive ideologisk bistandshjelp. Otim mener at man ikke kan se bort fra at antihomofili-lovforslaget er et resultat av delvis amerikansk, religiøs innflytelse:

Opp å stå *Morgenen sees som den mest produktive arbeidstiden i Uganda, og ulike budskap tas i bruk for å motivere dem til å komme seg ut av huset om morgenen.*

«Tre amerikanske pastorer kom til Uganda for å hjelpe de religiøse lederne som står bak utformingen av lovforslaget. Det var krefter som ønsket å hindre at Uganda skulle bli som den vestlige verden, hvor homofile til og med kan gifte seg.»

Amerikanerne som Diana refererer til, er Scott Lively, Caleb Lee Brundidge og Don Schmierer. I løpet av 2009 holdt pastorene flere seminarer for Ugandas folkevalgte og religiøse ledere med «homoseksualitet som helbredelig sykdom» som tema. Pastorene mener homofili må forbli ulovlig og setter likhetstegn mellom homofili og seksuelle overgrep mot barn. Lively går til og med så langt at han klandrer de homofile for folkemordet i Rwanda 1994.

En annen viktig medspiller er den amerikanske pastoren Rick Warren. Da han besøkte Uganda i 2008, ga han sin udelte støtte til den eksisterende lovgivningen som gir opp til 14 års fengselsstraff for praktisering av homofili.

Warren mener homofili er naturstridig og at valg av seksuell legning dermed ikke kan anses som en menneskerettighet. Warrens holdninger møter stor sympati i flere innflytelsesrike miljøer verden rundt. I november 2010 ble det med 79 mot 70 stemmer i FN bestemt at ordlyden i FNs menneskerettighetsresolusjon skulle endres ved å ta vekk punktet om beskyttelse mot diskriminering på grunn av seksuell orientering.

Martyrer *De første ugandere som konverterte til kristendommen, ble brutalt myrdet av det daværende kongedømmet. Av interesse for dagens debatt rundt homofili, er det at én av grunnene var at de motsatt seg kongens tradisjoner, hv*

homoseksualitet eksisterte.
Alle foto: ASTRID SCHAU-LARSEN

Fulfilling the hope? Valgkampanjene holdes jevnlig i ulike byer, ved at folk samles og holder store prosesjoner med livlig musikk og dans som verktøy. Markedet og busstasjonen i Kampala er som ett, og er like kaotisk hver dag.

Lokal taushet om omstridt lovforslag.

Etter mye kritikk fra internasjonale menneskerettighetsorganisasjoner ble denne endringen tilbakestilt like før årsskiftet 2011.

Warren er sterkt knyttet til den ugandiske *Born Again*-pastoren, Martin Ssempe, som er en av de mest synlige drivkreftene bak lovforslaget mot homofili. Ssempe er også en aktiv forkjemper for avholdenhet fra sex før ekteskapet og er blant annet kjent for å brenne kondomer i Jesu navn.

Robert Moses, en ung homofil mann basert i Kampala, mener det ikke råder tvil om de amerikanske pastorenes påvirkningskraft;

«De ugandiske pastorene siterer og refererer ofte til sine amerikanske kolleger, det er klart at de har en stor rolle i dette.»

De tre amerikanske pastorene har nå brutt alle bånd til Uganda og valgt å ta offentlig avstand fra lovforslaget. Dette skjedde først etter at amerikansk presse for alvor rettet søkelyset mot USAs rolle i Uganda ved årsskiftet 2009/2010.

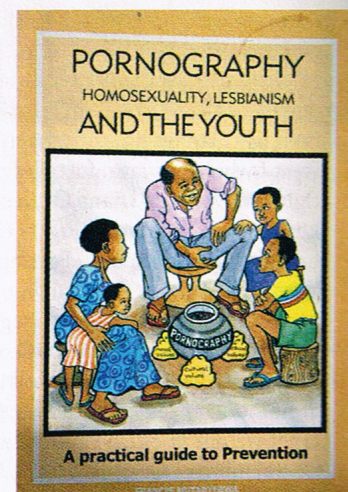
Warren uttrykte til *Newsweek* at «menneskets frihet til å ta egne moralske valg er en gave fra Gud, men det er ikke min rolle som amerikansk pastor å påvirke eller diktere andre nasjoners politiske prosesser.»

Pastor Ssempe har tidligere jobbet tett sammen med både Warren og Janet Museveni i

bekjempelsen av hiv/aids, i regi av *USAID*. Både Ssempe og hans amerikanske kolleger refererer til hiv som en sykdom skapt av homofile og som en straff fra Gud for umoralske handlinger. Ssempe mener videre at dersom homofili blir lovlig, vil hiv raskt spres over hele landet. Flere internasjonale organisasjoner har ytret sine bekymringer for at det nye lovforslaget også vil forverre stigmaet rundt hiv/aids, noe som klart ville sette tilbake landets lange kamp mot diskriminering av hiv-positive.

«Det fins ingen lover pr. dags dato som beskytter Ugandas hiv-positive, men vi holder på å utvikle et lovforslag for dette og håper at det skal endre folks holdninger», sier Diana.

Lovforslagets fremtid. Flere regjeringer og internasjonale instanser har truet Uganda med å stoppe egne bistandsprogrammer dersom lovforslaget blir vedtatt. I 2009 utgjorde internasjonal bistand offisielt 33 prosent av landets budsjett. USA var en av de største bidragsyterne. Mye tyder på at Uganda er for avhengig av internasjonal støtte til at Museveni åpner for en lovavstemning. Når til og med de mest høyre-konservative aktørene i USA har tatt avstand fra forslaget, tyder det på at Ssempe og hans religiøse råd har gått for langt i utformingen av lovforslaget.

Guidebok mot homofili
Verktøy for unge i håp om å holde dem borte fra homofili som sees som en pervers form for seksualitet og dermed linkes sterkt til pornografi.

..... fakta

Presidentvalg

» 18. februar 2011 er det valg i Uganda. President Yoweri Museveni har sittet med makten siden 1986. Han har vært forsiktig i sine uttalelser angående lovfor-slaget mot homofili.

«The Anti-Homosexual Bill»

» Lagt frem for parlamentet 13. oktober 2009. Dato for avstemning er ennå ikke vedtatt. Forslaget åpner for dødstraff for homofile i visse tilfeller. Dagens lov gir 14 års fengsel for homofili. Lovfor-slaget støttes av en rekke ugandiske pastorer, hvorav noen bidro til å utforme den.

Kristendom i Uganda

» 42 prosent av befolkningen er katolikker og 40 prosent protestanter. Gruppen som øker mest, er derimot de karismatiske «Born Again», med sterk innflytelse fra USA. Amerikanske pastorer har fått kritikk for at deres påvirkning kan han medvirket til innholdet i lovfor-slaget.

HIV/AIDS

» På 90-tallet hadde Uganda op til 30 prosent hiv-positive i visse deler av landet. Nå har tallet stabilisert seg på ca 7 prosent. Diskriminering av hiv-positive har ifølge Ugandan Human Rights Commission gått ned de siste årene. Nå er de redd for at en ny lov mot homofili vil endre dette og øke stigmaet rundt hiv og aids.

Sterkt tilstede Religion er en del av dagliglivet i Uganda. Nesten daglig holdes det store utendørs konferanser og bønnesamlinger for et bedre liv og en fruktbar fremtid.

Alle foto: ASTRID SCHAU-LARSEN

Etter utbredt negativ omtale internasjonalt, og da spesielt fra amerikansk hold, har Ssemphas popularitet sunket innad i Uganda. Han forsvarer seg selv i en appell til Warren, hvor han blant annet forklarer det han mener er en misforståelse av lovfor-slaget; dødsstraff for homofile skal «kun» gjelde i tilfeller av pedofili, incest og dersom en hiv-positiv homofil overfører hiv til en annen person.

Ssempha inviterer nå homofile som ønsker å bli helbredet, velkommen i kirken. Tanken om helbredelse er en utbredt tanke i Uganda. Ben Okino er enig i dette, og mener at den gjeldende loven ikke er effektiv.

«Hva skjer når man sender homofile i fengsel? Jo, de rekrutterer flere. Løsningen er å be for dem. Videre er det viktig å få identifisert hvem som er homofile, for å sikre at disse får tilgang til terapi.»

«Endringene må skje innenfra.» Siden frigjøringen fra det britiske imperiet i 1962, har Uganda vært preget av ulike diktaturer, fattigdom, interne motstandshærer i nord og en utfordrende hiv-epidemi. Med sitt vaklende demokrati er Uganda et av verdens mest korrupte land. Utfordringene står i kø, og ifølge Diana Otim er bruddene på menneskerettighetene uendelige. Derfor vil nok ikke retten til å fritt kunne velge sin seksuelle legning havne øverst på prioriteringslisten.

«Man må gå varsomt frem. Dersom man gir denne saken mer oppmerksomhet enn andre

forhold, blir man selv raskt stemplet som homofil.»

I sin seneste årsrapport, anbefaler Human Rights Commission (HRC) ydmykt at loven bør revideres på grunnlag av at den bryter med internasjonale konvensjoner. HRC poengterer også at bakgrunnen for loven nok er at det ugandiske samfunnet ser på homofili som «et vestlig fenomen som ikke bør adopteres av afrikanere». Dette viser tydelig de kulturelle konfliktene som eksisterer mellom hva som anses for å være vestlig, og hva som anses for å være afrikansk. Otim mener balansegangen er vanskelig å håndtere:

«Jeg håper at lovfor-slaget forkastes. Vi må ta tiden til hjelp og jobbe for økt respekt for de internasjonale menneskerettighetene. Men, disse endringene må skje innenfra. Det nytter ikke å påtvinge samfunnet vestlige lover og normer. Det kan dessverre ha motsatt effekt.»

Fremtiden til homofile i Uganda henger i en tynn tråd, og homofile Robert mener at lovfor-slaget vil øke stigmaet mot homofile i den forstand at folk i enda større grad vil anta at det er et kausalt forhold mellom homofili og hiv.

«Det er klart vi klandres for hiv. Vi anklages for slike ting hver dag, hver time.»

Han har liten tro på fremtiden og tviler på at han noen gang kan stå frem offentlig som homofil.

Det gjenstår å se hvordan det kommende presidentvalget vil påvirke lovfor-slagets fremtid.

Mye tyder på at Uganda er for avhengig av internasjonal støtte til at Museveni åpner for en lovavstemning.

Trofasthet på bestilling Førstedamen Janet Museveni er en av hovedaktørene i kampen mot hiv/aids i Uganda. Hun legger vekt på avholdenhet og trofasthet, og har til og med startet en jomfruklubb for å motivere unge jenter til å vente med sex til ekteskapet.